

Antikommunistisk utrensning

POLEN: Er den nye polske loven rettet mot kommunisme og homoseksualitet grunnlovsstridig, siden den tvinger borgerne til å «bevise at de ikke har gjort det de ikke har gjort»?

IGNACIO RAMONET

Utgiver av franske Le Monde diplomatique

Lov om «lustrasjon», blir den kalt. Det vil ifølge ordboken si «rensesituale». I Polen hvor historie og katolisisme er så sammenflettet, er det nærliggende å knytte betydningen til anger og bot. Loven ble vedtatt i oktober 2006, og trådte i kraft den 15. mars i år. I henhold til den vil 700 000 polakker måtte bekjenne ethvert samarbeid med kommunistene mellom 1945 og 1989. Av alle som har vært ansatt i sentrale stillinger i det offentlige, alle lærere, advokater, rektorer i skolen eller journalister født før 1972, kreves det dermed at de vedstår seg sine forseelser, og fristen er satt til 15. mai. Alle må fylle ut et skjema og svare på følgende spørsmål: «Har du bevisst og i det skjulte samarbeidet med den forhenværende, kommunistiske sikkerhetstjenesten?» Deretter må de levere den inn til sine overordnede, som skal videresende den til Institutt for nasjonal erindring i Warszawa. Her vil dokumentet bli sjekket mot arkivet, og et sertifikat om «politisk renset» vil bli utstedt. Dersom det blir påvist at samarbeid har funnet sted, vil journalister

som jobber i offentlig sektor automatisk bli sagt opp. Hvis man nekter å svare, eller det blir bevist at man har løyet, risikerer man miste retten til å utøve sin profesjon i ti år.

Sammenlignet med denne vanvittige loven, som blir sett på som hårreisende i EU, blir den amerikanske maccarthismen på 50-tallet for amatørmessig antikommunisme å regne. Dette er en av nøkkel-lovgivningene i en heksejakt igangsatt av myndighetene, etter at den konservative presidenten Lech Kaczynski og hans tvillingbror statsminister Jaroslaw kom til makten i oktober 2005.

Svært mange polakker mener at denne loven er grunnlovsstridig, siden den tvinger borgerne til å «bevise at de ikke har gjort det de ikke har gjort». Den kan bli erklært ugyldig av Grunnlovsdomstolen som vil avsi kjennelse i saken i begynnelsen av mai.

DEN KATOLSKE og nasjonalistiske høyre-koalisjonen som regjerer i Polen består av tre partier: Lov og rettferdighet (Kaczynski-brødrene), Selvforsvar (fra landbruksmiljøet) og Liga for polske familier. Sammen fører de en bekymringsverdig og brutal politikk som tar sikte på å gjenopprette «moralisk orden». I tråd med dette har Roman Giertych, vise-

statsminister, utdanningsminister og sjef for Liga for polske familier, nettopp lagt fram et utkast til et homofobtv lovforslag – som også har vært gjenstand for en storm av internasjonale ramaskrier, og protester fra menneskerettsorganisasjoner. Ifølge dette utkastet, som kan være klart om en måneds tid, skal enhver person som på en skole eller et universitet vedkjenner seg sin homoseksualitet «eller et hvilket som helst annet avvik av seksuell art», få bot, eller bli oppsagt eller fengslet.

Den amerikanske maccarthismen på 50-tallet er amatørmessig antikommunisme i forhold

Faren til denne ministeren, Maciej Giertych, som representerer Liga for polske familier i Europaparlamentet, ble allerede i februar i år gjenstand for krass kritikk da han på Europaparlamentets regning og under dets logo publiserte en antisemitisk brosjyre hvor han blant annet hevdet at «jødene

selv danner sine egne gettoer» og at «antisemittisme ikke er rasisme».

For både beslutningene om antikommunistisk utrensning og forsøkene på å gå tilbake til en autoritær moralsk orden skjuler – ikke bare i Polen, men til en viss grad også i Ukraina, Litauen og andre land i Øst – en slags kvalmende nostalgi etter tiden forut for krigen, da man uten skrupler la rasistiske holdninger for dagen. Enkelte som har latt seg rive med av den revisjonismen som ligger i luften, noler ikke lenger engang med å forherlige samarbeidet med Hitlers Tredje rike mot Sovjetunionen – som i dag er hengt ut til offentlig skam.

Det er den samme tankegangen som ligger til grunn for de mange mediefremstillingene av Vladimir Putins Russland som en forkledd forlengelse av det tidligere USSR. Og det er utvilsomt denne logikken som ansporer den polske regjeringen til å åpne for at et missilskjold, utviklet av Pentagon for å beskytte USA, anbringes på polsk jord. Uten å bry seg om å konsultere saken med sine partnere i EU, ja ikke engang med NATO. Hvilket viser hva en paranoid holdning kan føre til i politikens verden – ikke bare til åndelig svekkelse, men også til en form for landssvik.

Oversatt av K.S.

Fortsetter fra forsiden:

... En politistat verdig

eller forbyrter av noe slag, men på grunnlag av en «antatt risiko», og for å forhindre at de får delta i videre aksjoner.

UTOVER DEN OVERDREVNe makt-bruken, har også graden av illegalitet knyttet til politiets handlinger overrasket: En mengde mindreårige, som nå er registrert, er blitt anholdt av politiet, men det nøyaktige antallet er ikke offentliggjort. Grensekontrollen, den påfallende store mengden av ordenspoliti og pansrede biler som var mobilisert, tåregassen, de brutale angrepene på demonstrantene ved hjelp av spesialutstyr, samt de massive og arbitrære arrestasjonene – tegner et bilde av et militarisert politi. I likhet med sine italienske kolleger under G8-toppmøtet, viste de en bekymringsverdig vilje til å operere utenfor demokratets rammer.

Politimenn i sivil som kommuniserte på andre språk med handsfreesett, kom og gikk midt i opptøyene

I anledning av København-kampene ble forsterkninger fra andre europeiske land innkalt. For eksempel kom et tjuetalls politimarjer fra Malmö, på andre siden av Øresund. Fem ledere for det svenske ordenspolitiet kom også til åstedet for å se på metodene deres danske kolleger benyttet mot opprøret. Vitner har avdekket at politimenn i sivil, utstyrt med sine karakteristiske handsfreesett, kom og gikk midt i opptøyene,

og kommuniserte på andre språk (tyisk, fransk, engelsk).

Som svar på et spørsmål fra en avis, benektet talspersonen for politiet i København kategorisk at aktive styrker fra andre land hadde vært til stede. Derimot medga han at «hvis noen var kommet», var det «som observatører». Andre som har studert situasjonen har kunnet konstatere at de danske ordensstyrkene benyttet en fransk polititaktikk som ble tatt i bruk i 2006 under de store demonstrasjonene mot førsteansettelseskontraktene (Contrats de Première Embauche, CPE) i Paris: Spesialagenter forkledd som aktivister blandet seg med demonstrantene, for plutselig å kaste seg over de som så ut til å være ledere, så de kunne anholdes og stanses med makt.

De unge demonstrantene koordinerte aksjonene sine gjennom et sofistikert nettverk av Internetsteder. På disse sidene kunne man også følge med på hvordan sammenstøtene utviklet seg fra time til time, og få detaljert informasjon om politiets bevegelser. En av ordensmaktens nye prioriteter ble følgelig å hacke seg inn i dette systemet.

5. MARS ble Ungdomshuset til slutt revet av maskerte arbeidere, beskyttet bak en barrikade av politistyrker. Navnet på firmaet som eide bulldoserne og gravemaskinene som ble brukt var dekket over. Med ødeleggelsen av Ungdomshuset forsvinner en essensiell del av den danske arbeiderbevegelsens historie. Mediene har ikke vært flinke nok til å belyse hvilket hat dette stedet vakte i noen sirkler. For viljen til å få slutt på en konflikt som hadde stilt ungdommene og institusjonene opp mot hverandre i 24 år var ikke det eneste motivet for intervensjonen ...

Fra Folkets Hus ble bygget i 1897, har det rommet et viktig sentrum for politisk aktivisme blant de fattige arbeiderne på Nørrebro. Personligheter som Lenin og Rosa Luxembourg besøkte i sin tid stedet. Den 26. august 1910 fant en konferanse for den internasjonale kvinnebevegelsen sted der. Det var ved denne begivenheten at Clara Zetkin la fram ideen om en internasjonal kvinne dag. Sett i dette historiske perspektivet, kan man lettere forstå det nesten desperate hastverket de danske myndighetene hadde med å få bygget revet.

I København har man delvis tømt et fengsel for innsatte for å få plass til de arresterte ungdommene

I 1982, etter nesten to års konflikter, ga det danske bystyret endelig ungdommene tillatelse å bruke huset. Men i 1999 besluttet det nye bystyret at det skulle stenges.

Politikerne mente at aktivitetene «ikke var tilfredsstillende» og at bygningen var i en dårlig forfatning som følge av en brann i 1996. På sin side, forsvarte de unge «motstanderne av systemet» sin egen ytringsrett i dette huset, med sin kamptradisjon, og fordi de her disponerte fire etasjer og en kjeller, som inneholdt en bokhandel, en konsertsal og flere øvingssaler, et lydstudio, et trykkeri, flere møterom og et felles kjøkken.

Med mer enn 500 besøkende per uke, representerte Ungdomshuset et radikalt uttrykk for alternative ideer. Dette senteret for kulturel-

le, sosiale og politiske aktiviteter var bygget på toleranse, ansvar og solidaritet, uten rasistisk eller seksuell diskriminering. De tok fullstendig avstand fra forbrukersamfunnet. En viktig detalj: Disse uavhengige ungdommene har ikke noe spesielt ønske om å fremme samfunnet, og utgjør dermed noen trussel mot statsikkerheten. De krever ganske enkelt at man lar dem utvikle en egen kultur, etter eget hode.

I 2000 SOLGTE det sosialdemokratiske bystyret bygningen til sekten Faderhuset. Denne fundamentalistiske religiøse gruppen, hvis overhode Knut Eversen bare lyder de beskjedene han får «direkte fra Gud», er tilhenger av et «korstog» mot muslimene i Danmark. Transaksjonen utgjorde en symbolsk begivenhet i Danmark, og med dette ble konflikten uløselig. Ungdommene har forkastet alle tilbud om å flytte, og på denne måten nektet innblanding fra formyndere og assistenter som ville ha forsøkt å forme fritiden og tankene deres. Konflikten har altså gått over i et spørsmål om retten til privat eiendom, og på denne måten fikk evalueringen som sekten krevde juridisk dekning.

De voldelige protestene ble etterfulgt av en rekke fredelige demonstrasjoner. 8. mars samlet et kvinnetog med mer enn 3000 personer seg. Politiet utførte identitetskontroller på generell basis. Mer enn 750 mennesker ble anholdt – blant dem rundt 140 utlendinger.

Storkøbenhavn har litt over en million innbyggere. Hvis disse arrestasjonene hadde funnet sted i Paris, ville de proporsjonalt ha tilsvart 8000 anholdte. Siden politiet ikke har midler til å varetekstfengse og forhøre så mange arresterte, har mange av dem blitt sendt til Fyn og Jylland. I København har

man delvis tømt et fengsel for innsatte for å få plass til de arresterte ungdommene.

Fra 10. til 19. mars ble Nørrebro og Christianshavn erklært områder der alle borgere kunne kroppsviteres eller registreres, selv om det ikke knyttet seg noen spesiell mistanke til dem. Dette tiltaket, som er uten sidestykke i fredstid, burde være tilstrekkelig vitnesbyrd på myndighetenes manglene evne til å takle situasjonen. Likevel har operasjonen ifølge politiet «vært vellykket». Takket være de mange arrestasjonene og til tross for volden og sammenstøtene, har man registrert svært få personskader. Hvis denne måten å rettferdiggjøre tiltak som er en politistat verdig vinner fram i Europa, vil situasjonen anta pseudo-fascistiske dimensjoner.

Medlemmer av antiterroristpolitiets elitestyrker landet, tungt bevæpnet, på taket i helikopter

HVORDAN KAN denne tøylesløse undertrykkelsen forsvares? Ifølge professor Lars Denick ved Roskilde Universitet har Danmark forberedt seg på å takle terrortrusselen på dansk jord. Siden det ikke skjer noe på det området, har evalueringen av Ungdomshuset funget som en anledning til å teste landets elitestyrker. Mikael Rothstein ved Københavns Universitet mener at en bekymringsverdig utvikling har funnet sted. Fra å være et av de frieste og mest tolerante landene

i Europa, har Danmark gått over til å bli «bakstrevsk» og «trang-synt». Den sittende regjeringen er en liberal-konservativ koalisjon, ledet av Anders Fogh Rasmussen siden 2001, som har støtte fra den fremmedfiendtlige og ultranasjonale ytterliggående høyresiden. Regjeringen har ved denne anledningen levert ikke bare en politisk, men framfor alt kulturell kamp mot enhver form for opposisjon.

Litt etter litt har en «lutring» og «utjevning» av de politiske valgmulighetene blitt presset igjennom. Selv når det gjelder litteraturen, forsøker myndighetene å innføre en dogmatisk norm. I dagens Danmark blir, i mye større grad enn i resten av Europa, avvisen av alt det som virker annerledes eller som faller utenfor en viss sosial doktrine, knyttet til en «etnisk diskurs» diskuteres som en fiendtlig innstilling til innvandrerne. Innenfor et stadig mer tyngende, intolerant klima, mente staten det var mulig å bekjempe Ungdomshusets motvekt av solidariske og forbrukskritiske verdier – ved å slå dem ned.

Den raske evakueringen og rivingen av Ungdomshuset kan forstås som et oppgjør med en gruppe som var vanskelig å holde i tomme. Men holdningen til de danske myndighetene må anses for å være et «eksperiment» for politiets maktbruk, som kjennetegnet et system som aner et stadig større behov for slike tiltak. Det er teknikker av semi-militær karakter som har blitt benyttet i Danmark. Tilfellet skaper dermed en presens, noe andre europeiske land vil kunne vise til. Disse landene har fått anledning til å studere teknikkene *in situ* (på stedet), og det vil hjelpe dem til å besvare følgende spørsmål: Hvor mye undertrykkelse tåler et demokrati?

Oversatt av K.S.

LE MONDE

diplomatique

«LMD»

Postadresse:

Fossveien 23b, 0551 Oslo, Norge
Telefonsvarer: +47 989 16 981
Internett: www.lmd.no

Månedsavisen LE MONDE diplomatique har et globalt og intellektuelt engasjement. Denne norske (nordiske) utgaven av franske Le Monde sin internasjonale månedsavis inneholder et utvalg artikler fra hva franskmennene kaller «le diplo», samt andre artikler (alle merket © norske LMD) fra vår redaksjon – spesielt innen politisk tenkning, kunst, medier og film i KRITIKK-delen. Hovedspråket er norsk, og kunsten som illustrerer plukkes ut av den norske redaksjonen.

redaksjon@lmd.no

Ansvarlig redaktør/utgiver: **Truls Lie**
truls@lmd.no [mobil 908 55 066]

Journalister:

Natasza P. Sandbu [natasza@lmd.no]
Kim Bredesen [kim@lmd.no]

I redaksjonen:

Jenny Holmsen [jenny@lmd.no]
Therese Veier [therese@lmd.no]
Anne Lilleberg [anne@lmd.no]

Eksterne rådgivere:

Erland Kiøsterud [ekio@online.no]
Jacob Lillemose [jacob@lmd.no]
Carsten Juhl [carsten@lmd.no]

Oversettere:

Remi Nilsen, Geir Uvsløkk, Martin Bjørlo, Kristina Solheim, Tatjana Kjelland Samoilow

abonnement@lmd.no

Løpende årsabonnement på papiravisen (12 utgaver + internett-tilgang):
Norge 440 NOK. Med betalingskort på nett:
Europa 520 NOK, Verden 560 NOK.
Nettabonnement 195 NOK.

Abonnement kan registreres og endres på www.lmd.no/abonner.php, evt. meldes inn på telefonsvarer +47-98916981 eller med e-post til abonnement@lmd.no.

annonse@lmd.no

LE MONDE diplomatique når 65 000 lesere. Annonsepriser fra 2-18 000 kroner. 6 kroner per spalte-mm. Ta kontakt med **INFESTIS** på mobil 98015085 eller telefon 66848091. Se også www.lmd.no/annonser.php

Trykkeri: Nr1Trykk, Lillestrøm, Norge. Avisen mottar støtte midler av Norsk kulturråd og Fritt Ord. LE MONDE diplomatique er også månedlig vedlagt som eget avisbilag til norske Klassekampens dagsabonnementer.

LE MONDE diplomatique internasjonalt

Totalopplag rundt 1,4 millioner solgte eksemplarer. Utgis på over 25 språk.

Frankrike:

1, Avenue Stephen-Pichon, 75013 Paris
Telefon: +33 1 53 94 96 01
Internett: www.monde-diplomatique.fr
Grunnlegger: Hubert Beuve-Méry

President og redaksjonsdirektør: Ignacio Ramonet

Direktør: Bernard Cassen
Sjefredaktør: Maurice Lemoine
Øvrig redaksjon: Serge Halimi, Anne-Cécile Robert, Martine Bulard, Dominique Vidal

Øvrige verden:

Argentina: Månedsavis utgitt av Capital intellectual. **Bolivia:** Bilag til El juguete rabioso. **Brazil:** Publisering på internett ved Jornal do Brasil og Correio brasileiro. **Chile:** Månedsavis utgitt av Aun Creemos en los Sueños. **Colombia:** Månedsavis utgitt av Tebeo Comunicaciones. **Forente Arabiske Emirater:** Bilag til Akhbar Al Arab. **Hellas:** Bilag til dagsavisen Eleftherotyia. **Italia:** Bilag til dagsavisen Il Manifesto. **Jordan:** Bilag til Al Ra'ay. **Luxemburg:** Bilag (på tysk) til Tageblatt. **Morokko:** Bilag til Al Sahifa-Le Journal. **Portugal:** Månedsavis utgitt av Campo da Comunicacao. **Serbia:** Bilag til dagsavisen Politika, distribueres i hele det tidligere Jugoslavia. **Spania:** Månedsavis utgitt av Ediciones Cybermonde. **Storbritannia:** Månedsavis og abonnementsbilag til Guardian Weekly. Se www.mondediplo.com. **Sveits:** Bilag (på tysk) til Wochenzeitung. **Sør-Korea:** Bilag til ukavisen Sol. **Tyskland:** Bilag til Die Tageszeitung. **Tyrkia:** Månedsavis fra forlaget Okuyan Us Yayin. **Venezuela:** Bilag til månedsavisen Question. Samt egne rene internettutgaver på katalansk, kinesisk, esperanto, japansk, farsi, russisk og tsjekkisk.

Den norske og tyske utgaven er partnere i det europeiske nettverket:

eurozine Se www.eurozine.com

To fireåringer feirer:

Norske LE MONDE diplomatique og Oslo Dokumentarkino arrangerer jubileum med film, debatt og fest

på Parkteateret, Olav Ryes Plass 11, Oslo, fredag 20. april kl 19.00 og utover

Terrorisme og konspirasjon

Vi viser utdrag fra filmen *Terrorstorm*, samt klipp fra andre filmer om terrorisme, 11. September etc.

Filmene etterfølges med paneldebatt:

Hva når legitim kritikk fra opposisjonen møtes med statsterrorisme og konspirasjon?

(Ola Tunander, professor ved Norsk fredsinstitutt, redaktør Truls Lie, og flere...)

OBS:
Vi lanserer også
LMDs nye
filmportal
dokumentar.no

Troll i eske: Opptreden med kjent norsk kvinnelig artist – som nettopp kommer ut med ny plate... Musikk og andre innslag. Arrangementet er gratis. Send en epost til jenny@lmd.no for påmelding – merket «20. april».

Følg ellers med på
lmd.no og
dokumentarkino.no

